

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
з навчальної дисципліни
"ІНВЕСТИВАННЯ"
для студентів напряму підготовки
6.030507 "Маркетинг"
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри економіки та маркетингу.
Протокол № 9 від 17.12.2014 р.

Укладачі: Орлов П. А.
Рубан В. В.

М 54 Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Інвестування" для студентів напряму підготовки 6.030507 "Маркетинг" усіх форм навчання / уклад. П. А. Орлов, В. В. Рубан. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 32 с. (Укр. мов.)

Подано методичні рекомендації, призначені для поглиблення, систематизації знань, здобутих студентами у процесі вивчення теоретичної частини даної навчальної дисципліни, і контролю за ними. Вирішення запропонованих завдань сформує у студентів практичні навички в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств у сучасних умовах.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030507 "Маркетинг" усіх форм навчання.

Вступ

В умовах фінансово-економічної кризи економіки України надзвичайно важливого значення набуває активізація інвестиційної діяльності. Відомо, що збільшення обсягу інвестицій і більш раціональне їхнє використання дозволяє підприємству постійно вдосконалювати свою продукцію, упроваджувати інші інновації, удосконалювати систему менеджменту і досягати значних конкурентних переваг.

Мета навчальної дисципліни – надати студентам теоретичні знання і сформувати практичні навички в оцінюванні стану й управління інвестиційною діяльністю підприємств у сучасних умовах.

Об'єктом навчальної дисципліни є інвестиційна діяльність підприємств.

Предметом навчальної дисципліни є теоретико-методологічні та методичні основи інвестиційної діяльності підприємств.

Головними **завданнями** навчальної дисципліни є:

ознайомлення з економічною сутністю інвестицій та інновацій і їх роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємства;

визначення пріоритетів інвестиційної політики держави, методів державного регулювання інвестиційної діяльності підприємств;

оволодіння методикою оцінювання та прогнозування інвестиційної привабливості підприємств;

формування вмінь щодо розроблення стратегічних напрямів інвестиційної діяльності підприємства;

вивчення основних методів вибору оптимального інвестиційного портфеля;

оволодіння методичним інструментарієм оцінювання ефективності інвестування в умовах невизначеності та ризику;

здійснення аналізу ефективності реальних інвестиційних проектів;

забезпечення набуття навичок в ефективному формуванні портфеля реальних інвестицій підприємства;

визначення особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства;

формування вмінь та навичок у розробленні стратегії управління портфелем цінних паперів.

Метою практичних занять є систематизація, поглиблення знань, здобутих студентами на лекціях, самостійних заняттях, консультаціях, і контроль за ними.

Під час підготовки до кожного семінарського заняття (для відповіді на запитання дискусії) студент має опрацювати рекомендовану літературу, а до кожного практичного заняття – методичні рекомендації до виконання відповідних завдань.

Плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію щодо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

На кожному семінарському занятті (табл. 1) викладач оцінює підготовлені студентами доповіді, їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносять до відповідного журналу. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховують під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 1

Перелік тем семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання	Кількість годин	Питання для дискусій	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні, економічні, організаційні аспекти інвестиційної діяльності підприємства та оцінювання її ефективності				
<i>Тема 1.</i> Предмет і завдання навчальної дисципліни	Роль інвестицій у підвищенні ефективності виробництва та розвитку соціальної сфери. Необхідність в управлінні інвестиціями. Предмет навчальної дисципліни. Оцінювання ефективності	2	Місце навчальної дисципліни в системі економічних дисциплін	Основна: [9; 10; 13]; додаткова: [29; 30]

1	2	3	4	5
	інвестиційних проектів, планування інвестицій та контроль за ними як взаємозалежні завдання. Місце навчальної дисципліни в системі економічних дисциплін			
<i>Тема 2.</i> Теоретичні основи інвестиційної та інноваційної діяльності на підприємстві	Поняття інвестицій. Роль науково-технічного прогресу й інвестицій у підвищенні ефективності суспільного виробництва. Поняття нововведень (інновацій), ефекту й ефективності. Види інновацій. Економічний, соціальний, екологічний, науково-технічний, ресурсний ефект нової техніки	1	Роль науково-технічного прогресу й інвестицій у підвищенні ефективності суспільного виробництва	Основна: [1; 2; 8; 17; 19]; додаткова: [29 – 32]
<i>Тема 3.</i> Суб'єкти й об'єкти інвестиційної діяльності	Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності. Підприємства і їх об'єднання. Фінансово-кредитні установи. Функціональні учасники інвестиційного процесу. Основні джерела інвестицій на підприємствах різних форм власності. Основні види інновацій на підприємстві. Роль інвестицій у підвищенні конкурентоспроможності продукції та підприємства. Мета, зміст управління інвестиціями, необхідність у них на підприємстві. Суб'єкти управління. Планування інвестицій: довгострокове, короткострокове та поточне. Показники стану інвестиційної діяльності на підприємстві: темпи росту інвестицій, обсяг валового самофінансування, чисті інвестиції. Частка та норма самофінансування	1	Роль інвестицій у підвищенні конкурентоспроможності продукції та підприємства	Основна: [1; 2; 15; 19]; додаткова: [26 – 32]

1	2	3	4	5
<i>Тема 4.</i> Управління інвестиційною та інноваційною діяльністю на підприємстві	Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиційна стратегія як система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємств. Період формування інвестиційної стратегії та факторів. Його визначальні риси: вид виробленої продукції (засоби виробництва й предмети споживання). Основні етапи розроблення інвестиційної стратегії. Стратегічні напрями: реальні та фінансові інвестиції, галузева концентрація і диверсифікованість інвестиційної діяльності. Довгостроковий, середньостроковий і річний план інвестицій. Критерії та порядок ранжування інвестиційних проектів. Безповоротні витрати та вплив на ранжування варіантів інвестицій. Критерії ранжування інвестиційних проектів. Якісний аналіз і добір інвестиційних проектів. Формування інвестиційного портфеля підприємства. Вибір джерел фінансування інвестицій. Методи фінансування інвестиційних проектів: самофінансування, акціонування, кредити, лізинг, змішане фінансування. Мета інвестиційного процесу та форми контролю за ним на підприємстві. Порівняння очікуваних і фактичних результатів	1	Основні етапи розроблення інвестиційної стратегії	Основна: [2; 8; 13; 15]; додаткова: [30; 32; 39]

1	2	3	4	5
	інвестиційних проектів. Використання даних контролю для підвищення обґрунтованості планування інвестицій			
Тема 5. Державне регулювання інвестиційної діяльності	Залежність темпів економічного зростання країни від інвестицій. Види державної підтримки інвестиційної діяльності. Вплив величини дисконтної ставки НБУ на обсяг інвестицій. Стан інвестиційної діяльності в Україні та вжиті заходи для її активізації. Спеціальні режими інвестиційної діяльності та вільні економічні зони	1	Стан інвестиційної діяльності в Україні	Основна: [1; 2; 8; 17; 25]; додаткова: [27; 28; 30; 33; 34]
Тема 6. Методи визначення ефективності інвестицій, розроблені у країнах СНД	Поняття загальної й порівняльної ефективності капітальних вкладень. Показники загальної ефективності капітальних вкладень на рівні держави та підприємства. Критерій приведених витрат: економічна сутність у сфері застосування. Показники річного й інтегрального економічних ефектів. Показники порівняльної ефективності капітальних вкладень: капітальні та поточні витрати, термін окупності капітальних вкладень, коефіцієнти ефективності. Основні положення методичних рекомендацій із комплексного оцінювання ефективності заходів, спрямованих на прискорення НТП (1988 р.). Порядок урахування фактора часу в розрахунках ефективності капітальних вкладень. Розрахунок супутніх соціальних і екологічних результатів. Оцінювання фактора невизначеності	1	Розрахунок супутніх результатів соціальних і екологічних	Основна: [5; 6; 8; 16; 17; 19; 22]; додаткова: [26 – 29; 33]

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2. Основні напрями підвищення ефективності реального інвестування				
<i>Тема 7. Методи визначення ефективності реальних інвестицій, розроблені у промислово розвинутих країнах</i>	Укрупнені методи, засновані на розрахунку річних (середньорічних) показників. Метод аннуїтету. Методи, засновані на розрахунку показників за цикл інвестиційного проекту та дисконтуванні грошових потоків. Показник чистого поточного доходу (<i>NPV</i>), сутність і порядок розрахунків. Вибір норми дисконту. Показники ефективності: термін окупності (період повернення) інвестицій (<i>PBP</i>), коефіцієнт рентабельності проекту (<i>PI</i>), коефіцієнт внутрішньої рентабельності (<i>IRR</i>). Модифікований коефіцієнт внутрішньої рентабельності проекту (<i>MIRR</i>). Ризик і методи його обліку в розрахунках ефективності інвестицій	1	Переваги й недоліки зарубіжних методів	Основна: [2; 8; 9; 15; 124]; додаткова: [28; 30; 39]
<i>Тема 8. Порядок урахування ризику у процесі оцінювання інвестиційних проектів</i>	Ризики систематичні й несистематичні. Облік ризику за допомогою коректування величини норми дисконтування. Методи, засновані на розрахунку величини стандартного відхилення і коефіцієнта варіації. Оцінювання стійкості проекту. Способи зниження ризику. Основні підходи до оцінювання ефективності інвестиційних проектів в умовах високих темпів інфляції	1	Ризики систематичні й несистематичні	Основна: [7; 8; 16; 17; 19]; додаткова: [26 – 28]

1	2	3	4	5
<i>Тема 9.</i> Урахування супутніх соціальних і екологічних результатів та особливості розрахунків ефективності інвестиційних проектів в умовах високих темпів інфляції	Розподіл заходів на дві групи, залежно від стабільності щорічних корисних результатів і періоду інвестування. Розрахунок річного й інтегрального економічних ефектів на основі показників прибутку, що залишається в розпорядженні підприємств, і економії економічних (приведених) витрат урахуовуючи вартість оцінки супутніх результатів. Особливості розрахунків ефективності в умовах високих темпів інфляції. Порядок розрахунку вартісної оцінки супутніх результатів. Показники ефективності капіталовкладень, особливості оцінки ефективності заміни устаткування. Оцінка ефективності на основі показників чистої дисконтованої вартості (доходу)	1	Особливості розрахунків ефективності в умовах високих темпів інфляції	Основна: [6; 8; 16; 17; 19]; додаткова: [27 – 30]
<i>Тема 10.</i> Порівняльна ефективність реальних інвестицій	Сутність оцінки порівняльної ефективності альтернативних інвестиційних проектів. Основні способи попереднього приведення порівнюваних варіантів у порівняльний вид за обсягом і якістю виробленої продукції (робіт). Коефіцієнт приведення різночасних витрат і результатів. Порядок вибору бази порівняння. Поняття безповоротних витрат і їхній вплив на вибір кращого варіанта. Принцип розгляду максимального числа альтернативних варіантів інвестицій. Необхідність і порядок обліку фактора невизначеності	1	Порядок обліку фактора невизначеності та необхідність у ньому	Основна: [6; 8; 16; 17; 19]; додаткова: [28 – 32]

1	2	3	4	5
<i>Тема 11.</i> Оцінка ефективності освоєння нової продукції	Порядок розрахунку інтегрального ефекту освоєння нової продукції, реалізованої на внутрішньому ринку. Особливості визначення інтегрального ефекту у процесі реалізації продукції на зовнішньому ринку. Методи оцінювання собівартості продукції, що розробляють. Коефіцієнт ефективності та період повернення одноразових витрат: порядок розрахунку й економічна сутність	1	Методи оцінювання собівартості продукції, що розробляють	Основна: [6; 8; 16; 17; 19]; додаткова: [29 – 34]
<i>Тема 12.</i> Фінансові інвестиції	Основні інструменти фінансового ринку: акції, облігації, ощадні сертифікати, інвестиційні сертифікати. Переваги та недоліки фінансових інвестицій. Оцінювання привабливості акцій. Коефіцієнт ефективності інвестицій у цінні папери: сутність і порядок розрахунку. Розвиток фондового ринку в Україні. Інвестиційні операції фінансово-кредитних установ. Принципи управління інвестиційним портфелем цінних паперів. Забезпечення раціонального співвідношення прибутковості та ліквідності	1	Розвиток фондового ринку в Україні	Основна: [1; 2; 6; 8; 17; 19]; додаткова: [28]
<i>Тема 13.</i> Організаційно-правові форми регулювання взаємодії учасників інвестиційного процесу	Основні способи виконання робіт, пов'язаних із реалізацією інвестиційних проектів. Тендери як форма вибору підрядчиків і постачальників на конкурентній основі. Коротка характеристика договорів між учасниками інвестиційного процесу. Фінансове забезпечення інвестиційних проектів	1	Фінансове забезпечення інвестиційних проектів	Основна: [1; 2; 12]; додаткова: [28]

1	2	3	4	5
Тема 14. Проектування і ціноутворення у сфері інвестиційної діяльності	Основні положення щодо проектування підприємств, будівель і споруд. Особливості ціноутворення в інвестиційній сфері України. Кошторисна документація в будівництві	1	Особливості ціноутворення в інвестиційній сфері України	Основна: [2; 8; 13; 15]; додаткова: [29]

Завдання до практичних занять

Змістовий модуль 1

Теоретичні, економічні, організаційні аспекти інвестиційної діяльності підприємства та оцінки її ефективності

Тема 2. Теоретичні основи інвестиційної та інноваційної діяльності на підприємстві

Завдання 1

Використовуючи наведені в табл. 2 дані, визначте структуру інвестицій і розмір чистих інвестицій підприємства за минулий рік.

Таблиця 2

Дані про структуру інвестицій підприємства

Показники	Величини показників за варіантами			
	1	2	3	4
Інвестиції у відновлення обладнання, тис. грн	300	400	500	600
Інвестиції в будівництво виробничих будівель, тис. грн	750	300	800	400
Інвестиції в розроблення й освоєння випуску нової продукції, тис. грн	600	500	1 000	700
Інвестиції у природоохоронні заходи, тис. грн	800	900	1 100	1 200
Сумарні амортизаційні відрахування, тис. грн	850	950	1 200	1 300

Тема 3. Суб'єкти й об'єкти інвестиційної діяльності

Завдання 2

Використовуючи наведені в табл. 3 вихідні дані про роботу підприємства за минулий рік, розрахуйте норму і частку валового самофінансування у виручці від продажу (не враховуючи ПДВ і акцизний збір).

Таблиця 3

Дані про роботу підприємства

Показники	Величини показників за варіантами				
	1	2	3	4	5
Сумарна виручка (враховуючи ПДВ), тис. грн	5 400	5 500	5 600	6 000	6 200
Сумарний оподатковуваний прибуток, тис. грн	1 400	1 600	1 700	2 100	2 300
Амортизаційні відрахування, тис. грн	700	600	800	900	1 100
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18
Сумарні інвестиції, тис. грн	1 600	1 800	1 900	2 200	2 400

Завдання 3

На основі наведених у табл. 4 даних розрахуйте структуру інвестицій підприємства, розмір чистих інвестицій і норму валового самофінансування за три роки.

Таблиця 4

Показники роботи підприємства

Показники	Величини показників за варіантами		
	1	2	3
Сумарний обсяг інвестицій, тис. грн	1 200	1 400	2 000
Сумарний обсяг реальних інвестицій, тис. грн	1 000	1 100	1 400
Чистий прибуток підприємства, тис. грн	300	400	600
Амортизаційні відрахування, тис. грн	800	900	1 100

Методичні рекомендації до виконання завдань 1 – 3

Розмір чистих інвестицій за певний період дорівнює різниці сумарних інвестицій і нарахованих амортизаційних відрахувань за певний період.

Величина валового самофінансування C_B дорівнює сумі чистого прибутку підприємства й амортизаційних відрахувань за певний період.

Частку валового самофінансування $Ч_C$ визначають як відношення C_B до валової виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) B_P за певний період:

$$Ч_C = \frac{C_B}{B_P}. \quad (1)$$

Норма валового самофінансування підприємства H_C :

$$H_C = \frac{C_B}{I}, \quad (2)$$

де I – сумарні інвестиції за даний період.

Тема 6. Методи визначення ефективності інвестицій, розроблені у країнах СНД

Завдання 4

Розроблено два технологічних процеси оброблення деталей. Обидва проекти забезпечують підвищену потребу в деталях (165 тис. шт. на рік), але відрізняються за собівартістю виготовлення і капітальними вкладеннями у виробничі фонди.

Визначте найбільш економічний варіант оброблення деталей, річний економічний ефект від його впровадження у виробництво, термін окупності й коефіцієнт ефективності додаткових капітальних вкладень.

Вихідні дані наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Основні параметри порівнювальних варіантів технологічного процесу

Показники	Варіант техпроцесу		
	базовий	1-й	2-й
1	2	3	4
Варіант 1			
Програма випуску деталей, тис. шт.	110	165	165
Собівартість річного випуску деталей за змінними статтями витрат, тис. грн	1 500	1 200	950
Сумарні капітальні вкладення у виробничі фонди, тис. грн	2 700	3 100	4 000

1	2	3	4
Варіант 2			
Програма випуску деталей, тис. шт.	120	165	165
Собівартість річного випуску деталей за змінними статтями витрат, тис. грн	1 700	1 100	850
Сумарні капітальні вкладення у виробничі фонди, тис. грн	2 900	3 300	4 200
Варіант 3			
Програма випуску деталей, тис. шт.	130	165	165
Собівартість річного випуску деталей за змінними статтями витрат, тис. грн	1 600	1 000	750
Сумарні капітальні вкладення у виробничі фонди, тис. грн	2 600	3 000	3 800
Варіант 4			
Програма випуску деталей, тис. шт.	115	165	165
Собівартість річного випуску деталей за змінними статтями витрат, тис. грн	1 500	790	1 200
Сумарні капітальні вкладення у виробничі фонди, тис. грн	2 500	3 900	2 900

Методичні рекомендації до виконання завдання 4

Найбільш економічний варіант технологічного процесу визначають на основі критерію питомих зведених (економічних) витрат на одиницю продукції або на рівновеликий річний обсяг випуску.

Річний економічний ефект від упровадження найбільш економічного варіанта визначають як різницю зведених (економічних) витрат на річний обсяг випуску деталей.

Коефіцієнт мінімальної ефективності капітальних вкладень у даному разі може бути прийнятий на рівні реального річного банківського відсотка.

Змістовий модуль 2

Основні напрями підвищення ефективності реального інвестування

Тема 7. Методи визначення ефективності реальних інвестицій, розроблені у промислово розвинутих країнах

Завдання 5

На основі вихідних даних, наведених у табл. 6, обґрунтуйте економічну доцільність упровадження промислового робота (ПР) на основі терміну окупності й рентабельності капітальних вкладень і методу ануїтету.

Економічні параметри експлуатації промислового робота

Показники	Величини показників за варіантами			
	1	2	3	4
1	2	3	4	5
Ціна ПР (умови постачання ЕХИ), тис. дол.	40	43	46	50
Витрати на транспортування, монтаж і налагодження ПР, тис. дол.	4	4,5	4,8	5
Річні витрати на електроенергію, споживану ПР, тис. дол.	1 000	1 100	900	850
Річні витрати на технічне обслуговування і ремонт ПР, тис. дол.	1 200	100	1 100	1 400
Річні витрати на налагодження і програмування ПР, тис. дол.	600	650	700	750
Термін служби ПР, років	6	7	5	6
Річні витрати на оплату праці працівника, що звільняють в результаті впровадження ПР, тис. дол.	15	14	16	17

Завдання 6

Розрахуйте показники чистого поточного доходу (вартості), коефіцієнта рентабельності та коефіцієнта внутрішньої рентабельності інвестиційного проекту, ґрунтуючись на даних, наведених у табл. 7.

Таблиця 7

Вихідні дані для розрахунку показників ефективності інвестиційних проектів

Показники	Величини показників за роками				
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
1	2	3	4	5	6
Варіант 1					
Інвестиції, тис. грн	400	400	–	–	–
Виручка від реалізації нової продукції (не враховуючи ПДВ), тис. грн	–	1 300	4 500	2 200	800
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	–	820	2 900	1 400	500

Закінчення табл. 7

1	2	3	4	5	6
у тому числі амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	380	280	160	50
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	10	10	10	10	10
Варіант 2					
Інвестиції, тис. грн	300	500	–	–	–
Виручка від реалізації нової продукції (не враховуючи ПДВ), тис. грн	–	1 400	5 100	2 000	1 100
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	–	950	3 400	1 200	650
у тому числі амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	290	380	120	70
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	12	12	12	12	12
Варіант 3					
Інвестиції, тис. грн	200	700	–	–	–
Виручка від реалізації нової продукції (не враховуючи ПДВ), тис. грн	–	1 600	4 900	1 200	700
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	–	800	3 300	850	490
у тому числі амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	300	390	180	40
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	11	11	11	11	11
Варіант 4					
Інвестиції, тис. грн	250	800	–	–	–
Виручка від реалізації нової продукції (не враховуючи ПДВ), тис. грн	–	2 000	5 100	1 400	500
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	–	1 300	3 600	1 000	300
у тому числі амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	320	510	210	40
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	10	10	10	10	10

Завдання 7

Визначте показники чистого поточного доходу, коефіцієнта рентабельності проекту і період повернення інвестицій для інвестиційного проекту реконструкції цеху. Необхідні дані наведено в табл. 8.

Вихідні дані

Показники	Величини показників за роками					
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й
1	2	3	4	5	6	7
Варіант 1						
Інвестиції, тис. грн	180	30	–	–	–	–
Економія поточних витрат у результаті реконструкції цеху (не враховуючи амортизацію на реновацію), обумовлена інвестиціями, тис. грн	–	50	140	150	170	120
Річні амортизаційні відрахування на реновацію, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	8	38	38	38	38
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	12	12	12	12	12	12
Варіант 2						
Інвестиції, тис. грн	200	50	–	–	–	–
Економія поточних витрат у результаті реконструкції цеху (не враховуючи амортизацію на реновацію), обумовлена інвестиціями, тис. грн	–	30	120	140	150	110
Річні амортизаційні відрахування на реновацію, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	10	45	50	50	50
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	10	10	10	10	10	10
Варіант 3						
Інвестиції, тис. грн.	190	60	–	–	–	–
Економія поточних витрат у результаті реконструкції цеху (не враховуючи амортизацію на реновацію), обумовлена інвестиціями, тис. грн	–	40	130	130	160	100
Річні амортизаційні відрахування на реновацію, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	10	60	40	40	40
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	8	8	8	8	8	8

1	2	3	4	5	6	7
Варіант 4						
Інвестиції, тис. грн	210	70	–	–	–	–
Економія поточних витрат у результаті реконструкції цеху (не враховуючи амортизацію на реновацію), обумовлена інвестиціями, тис. грн	–	70	110	150	170	110
Річні амортизаційні відрахування на реновацію, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	8	70	50	50	50
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
Річна норма дисконту, %	12	12	12	12	12	12

Методичні рекомендації до виконання завдань 5 – 7

Відповідно до методу ануїтету, проект вважають ефективним, якщо величина щорічного доходу від реалізації проекту D перевищує суму щорічних витрат для погашення початкових вкладень (a) і щорічних поточних витрат B :

$$E = D - (a + B) = D - \frac{i \cdot (1+i)^n}{(1+i)^n - 1} \cdot K - B, \quad (3)$$

де E – річний економічний ефект;
 i – річна норма дисконту;
 n – тривалість життєвого циклу проекту, років;
 K – інвестиції, необхідні для реалізації проекту.

Чистий поточний доход проекту NPV – це різниця між, з одного боку, прибутком від реалізації проекту, що залишається після сплати податків, та амортизацією на реновацію, розрахованими, ураховуючи фактор часу за життєвий цикл інвестиційного проекту, і сумарними інвестиціями K_{Σ} – з іншого:

$$NPV = \sum_{t=t_n}^{t_k} (C_t + A_t - H_t) \cdot (1+i)^{t_n-t} - K_{\Sigma}, \quad (4)$$

де t_n – рік початку життєвого циклу інвестиційного проекту (0 чи 1);
 t_k – рік закінчення життєвого циклу інвестиційного проекту;

P_t – прибуток від реалізації проекту капіталовкладень у році t ,
 A_t – амортизація на реновацію в році t ,
 H_t – податок на прибуток у році t .

Кращим буде варіант, який забезпечить найбільшу додаткову величину чистого поточного доходу.

Похідним від розглянутого критерію є індекс рентабельності проекту:

$$NPV = \frac{\sum_{t=0}^{t_k} (P_t + A_t - H_t) \cdot (1 + E_{HP})^{-t}}{K_{\Sigma}} \quad (5)$$

Кращим вважають варіант, який забезпечує максимум рентабельності. Але в будь-якому випадку для прийняття проекту необхідно, щоб індекс рентабельності перевищував одиницю.

Коефіцієнт внутрішньої рентабельності визначають знаходженням такого значення E_B , за якого забезпечують рівність:

$$\sum_{t=0}^{t_k} (P_t + A_t - H_t) \cdot (1 + E_B)^{-t} = K_{\Sigma} \quad (6)$$

Завдання 8

Використовуючи наведені дані табл. 9, розрахуйте величини реальних річних банківських відсоткових ставок за депозитами за три роки.

Таблиця 9

Вихідні дані

Показники	Величини показників за роками		
	1-й	2-й	3-й
1	2	3	4
Варіант 1			
Величина річної номінальної банківської відсоткової ставки, %	40	30	5
Середньомісячний темп інфляції, %	2,0	1,5	1,3
Варіант 2			
Величина річної номінальної банківської відсоткової ставки, %	50	40	30
Середньомісячний темп інфляції, %	2,5	2,2	1,4

1	2	3	4
Варіант 3			
Величина річної номінальної банківської відсоткової ставки, %	35	28	22
Середньомісячний темп інфляції, %	1,6	1,5	1,2
Варіант 4			
Величина річної номінальної банківської відсоткової ставки, %	37	26	14
Середньомісячний темп інфляції, %	1,7	1,3	0,9
Варіант 5			
Величина річної номінальної банківської відсоткової ставки, %	39	27	23
Середньомісячний темп інфляції, %	1,8	1,4	1,3

Завдання 9

Визначте економічну доцільність придбання промислового маніпулятора (ПМ) за такими умовами:

ціна ПМ – 15 000 грн;

витрати на транспортування ПМ – 600 грн;

витрати на монтаж і налагодження ПМ – 900 грн;

на придбання, монтаж і налагодження ПМ потрібно 15 днів;

термін служби ПМ до списання – 7 років;

очікуване ліквідаційне сальдо за ПМ – 500 грн.

Для придбання ПМ підприємство планує використовувати власні кошти. Величина середньої річної банківської відсоткової ставки за депозитами 20 %, а величина середньорічного темпу інфляції – 5 %.

Норми амортизації ПМ вибрати, відповідно до чинного законодавства, урахувавши те, що підприємство є високорентабельним.

Інші вихідні дані наведено в табл. 10.

Таблиця 10

Дані про експлуатацію промислового маніпулятора

Показники в порівнянних грошових одиницях першого року	Величини показників за роками						
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й	7-й
Річна економія витрат на основну і додаткову заробітну плату операторів, тис. грн	9,5	9,6	9,7	9,8	9,9	10,0	10,6
Річні витрати на експлуатацію, утримання і ремонт ПМ (ураховуючи амортизацію), тис. грн	5,5	5,5	5,6	5,8	5,5	5,7	5,8

Завдання 10

Інвестиційний проект характеризують наступні показники витрат і результатів (табл. 11):

Таблиця 11

Показники інвестиційного проекту

Показники	Величини показників за роками							
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й	7-й	8-й
Інвестиції, тис. грн	1 000	1 200	–	–	–	–	–	–
Прибуток від реалізації проекту, тис. грн	–	200	800	1 900	2 700	1 600	1 200	900
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18	18	18

Розрахуйте показники *NPV*, *IRR* і *MIRR* за річної ставки дисконтування 0,12.

Тема 8. Порядок урахування ризику у процесі оцінювання інвестиційних проектів

Завдання 11

Використовуючи показники двох інвестиційних проектів, наведені в табл. 12, визначте рівень ризику кожного з них за допомогою середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації.

Таблиця 12

Показники інвестиційних проектів

Альтернативи розвитку проектів	Проект 1		Проект 2	
	Розрахункова величина ефекту, тис. грн	Імовірність одержання ефекту	Розрахункова величина ефекту, тис. грн	Імовірність одержання ефекту
1	2	3	4	5
Варіант 1				
A	2 000	0,1	2 700	0,2
B	1 500	0,8	1 600	0,6
C	1 200	0,05	1 400	0,1
D	1 000	0,05	1 100	0,1

1	2	3	4	5
Варіант 2				
A	2 800	0,2	3 000	0,1
B	1 700	0,7	1 500	0,6
C	1 100	0,05	1 400	0,15
D	800	0,05	900	0,15
Варіант 3				
A	2 900	0,1	3 600	0,2
B	1 800	0,7	3 800	0,4
C	1 600	0,1	1 900	0,3
D	1 200	0,1	900	0,1
Варіант 4				
A	3 100	0,1	3 500	0,05
B	2 700	0,6	3 900	0,05
C	1 700	0,15	3 000	0,8
D	1 000	0,15	1 800	0,1

Методичні рекомендації до виконання завдання 11

Величина середньоквадратичного відхилення σ :

$$\sigma = \sqrt{\sum_{i=1}^n (E_i - E)^2 \cdot P_i}, \quad (7)$$

де E_i , E – відповідно, величини очікуваного і найбільш імовірного ефекту;

P_i – імовірність одержання ефекту;

N – кількість розрахункових значень ефекту.

Коефіцієнт варіації K_v :

$$K_v = \frac{\sigma}{E}. \quad (8)$$

Тема 10. Порівняльна ефективність реальних інвестицій

Завдання 12

На підставі наведених даних визначте сумарну величину інвестицій за проектом, зведену, ураховуючи фактор часу, до першого і третього

року за умови, що щорічні інвестиції виражені в реальних (порівнянних) грошових одиницях першого року.

Таблиця 13

Вихідні дані для розрахунку сумарних інвестицій

Показники	Величини показників за роками		
	1-й	2-й	3-й
Варіант 1			
Сумарний обсяг інвестицій у реальних грошових одиницях, тис. грн	300	700	900
Величини номінальних річних банківських відсоткових ставок за депозитами, %	50	40	30
Середньомісячний темп інфляції, %	3	1,8	1,2
Варіант 2			
Сумарний обсяг інвестицій у реальних грошових одиницях, тис. грн	450	870	1 100
Величини номінальних річних банківських відсоткових ставок за депозитами, %	40	35	20
Середньомісячний темп інфляції, %	2,0	1,8	1,2
Варіант 3			
Сумарний обсяг інвестицій у реальних грошових одиницях, тис. грн	600	950	1 200
Величини номінальних річних банківських відсоткових ставок за депозитами, %	35	20	15
Середньомісячний темп інфляції, %	1,9	1,6	1,1
Варіант 4			
Сумарний обсяг інвестицій у реальних грошових одиницях, тис. грн	200	800	1 300
Величини номінальних річних банківських відсоткових ставок за депозитами, %	30	25	20
Середньомісячний темп інфляції, %	2,0	1,8	1,3
Варіант 5			
Сумарний обсяг інвестицій у реальних грошових одиницях, тис. грн	300	1 100	2 000
Величини номінальних річних банківських відсоткових ставок за депозитами, %	37	26	18
Середньомісячний темп інфляції, %	2,1	1,9	0,9

Методичні рекомендації до виконання завдання 12

Приведення різночасних витрат і результатів до одного моменту часу здійснюють за допомогою коефіцієнта α :

$$\alpha_t = \left(1 + E_{\text{нп}}\right)^{t_p - t}, \quad (9)$$

де $E_{\text{нп}}$ – річна норма дисконту;

t_p – розрахунковий рік;

t – рік, витрати і результати якого приводяться до розрахункового.

Завдання 13

Новий варіант технологічного процесу, порівняно з наявним, забезпечує зменшення витрати матеріалів і зниження трудомісткості оброблення деталі. Однак за новим варіантом застосовують більш дороге і складне обладнання. Режим роботи обладнання двозмінний. Розрахуйте річний економічний ефект від упровадження нової технології виготовлення деталі. Вихідні дані наведено в табл. 14.

Таблица 14

Показники, що характеризують порівнювальні варіанти технологічного процесу

Показники	Варіант техпроцесу	
	наявний	новий
1	2	3
Питома витрата металу на одну деталь, кг	1,20	1,08
Норма відходів металу, %	4	2
Ціна матеріалу, грн / т	700	700
Коефіцієнт, що враховує транспортно-заготівельні витрати під час придбання матеріалів	1,2	1,2
Ціна відходів, грн / т	40	40
Час оброблення однієї деталі, хв:		
машинне	2,8	1,2
штучно-калькуляційне	3,2	1,8
Коефіцієнт, що враховує премії, надбавки, доплати	1,4	1,4
Коефіцієнт, що враховує оплату відпусток і невідпрацьованого часу	1,1	1,1
Коефіцієнт відрахувань на соціальні потреби	1,375	1,375
Ціна обладнання, тис. грн	15	18
Маса верстата, т	10,5	9,1
Тривалість ремонтного циклу, років	6	8
Коефіцієнт витрат на транспортування, оплату мита, монтаж і налагодження обладнання	1,1	1,1
Потужність електродвигунів верстата, кВт	7,0	8,5
ККД електродвигунів	0,85	0,9
Коефіцієнт використання електродвигунів за потужністю	0,7	0,7
Годинна тарифна ставка, грн / год	1,8	1,8

1	2	3
Ціна 1 кВт / год енергії, к. / кВт / год	8	8
Втрати електроенергії в мережі, %	5	5
Річні норми амортизаційних відрахувань, %	15,0	15,0
Категорія ремонтної складності обладнання, одиниці ремонтної складності:		
механічної частини	28	44
електричної частини	10	14
Річна програма випуску деталей, тис. шт.	50	50
Економічно раціональний термін служби обладнання, років	10	10
Вартісна оцінка корисного супутнього екологічного результату, грн	–	1 200
Річні нормативи на одиницю ремонтної складності обладнання, грн:		
механічної частини	18,7	17,4
електричної частини	4,7	4,3

Методичні рекомендації до виконання завдання 13

Економічний ефект, забезпечуваний у році t як економія на зведених (економічних) витратах, ураховуючи вартісну оцінку супутніх результатів, визначають за формулою:

$$E_t = (Z_{1t} - Z_{2t}) A_{2t}, \quad (10)$$

де Z_{1t}, Z_{2t} – зведені витрати на одиницю виробленої продукції (роботи), ураховуючи вартісну оцінку супутніх результатів, відповідно до базового і нового варіантів у році t ;

A_{2t} – річний обсяг виробництва продукції (роботи) за новим варіантом у розрахунковому році в натуральних одиницях.

Економічний ефект, забезпечуваний у році t як приріст прибутку, що залишають у розпорядженні підприємства, обчислюють за формулою:

$$\Pi_t = C_{1t} - C_{2t} + E_{ct} - H_t, \quad (11)$$

де C_{1t}, C_{2t} – собівартість продукції (поточні витрати), відповідно, за базовим і новим варіантом у році t ;

E_{ct} – вартісна оцінка супутніх корисних результатів, забезпечуваних у році t у результаті впровадження нового варіанта;

H_t – величина податку в році t на приріст прибутку.

У процесі визначення річного економічного ефекту має бути забезпечена порівнянність порівнюваних варіантів за:

обсягом виробленої продукції (роботи);

цінами;

якісними параметрами;

фактором часу;

соціальними факторами виробництва і використання продукції, включаючи вплив на навколишнє середовище.

Річні величини амортизації на реновацію визначають, відповідно до звичайного рівномірного методу, а не прискореного.

Тема 11. Оцінювання ефективності освоєння випуску нової продукції

Завдання 14

Розрахуйте інтегральний економічний ефект від освоєння випуску нової продукції, ґрунтуючись на даних, наведених у табл. 15.

Таблиця 15

Доходи та витрати, пов'язані з освоєнням випуску нової продукції

Показники	Величини показників за роками				
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
Інвестиції, тис. грн	400	400	–	–	–
Виручка від реалізації нової продукції урахуваючи ПДВ, тис. грн	–	1 300	4 500	2 200	800
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	–	820	2 900	1 400	50
у тому числі амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями, тис. грн	–	380	280	160	20
Податок на прибуток, %	18	18	18	18	18

Методичні рекомендації до виконання завдання 14

Інтегральний економічний ефект розраховують за життєвим циклом виробу T , що містить у собі період розроблення t_p і серійного виробництва t_c ($T = t_p + t_c$):

$$E_T = \sum_1^T (V_t - C_t + A_t - K_t - H_t + L_t) \cdot \alpha_t, \quad (12)$$

де V_t – виручка від реалізації нової продукції в році t (не враховуючи ПДВ і акцизний збір), грн;

C_t – поточні витрати на виробництво та реалізацію нової продукції в році t , грн;

A_t – амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями в році t , грн;

K_t – одноразові витрати, пов'язані з розробленням і виробництвом нової продукції в році t , грн;

H_t – податок на прибуток, отриманий від реалізації нової продукції в році t , грн;

L_t – ліквідаційне сальдо (виручка від реалізації основних фондів, що вибувають у році t) або залишкова вартість основних фондів на момент припинення випуску даної продукції, грн.

Рекомендована література

Основна

1. Бирман Г. Экономический анализ инвестиционных проектов / Г. Бирман, С. Шмидт; пер. с англ.; [под ред. Л. П. Белых]. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 632 с.

2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К. : МП "ИТЕМ" ЛТД, 1995. – 448 с.

3. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю : монографія / М. І. Бондар. – К. : КНЕУ, 2008. – 253 с.

4. Бочаров В. В. Инвестиции / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2009. – 380 с.

5. Гончаров А. Б. Инвестирование : учебное пособие для самостоятельного изучения дисциплины / А. Б. Гончаров. – Х. : Изд. дом "ИНЖЭК", 2003. – 352 с.

6. Господарський кодекс України (зі змінами та доповненнями) // Голос України. – 2003. – № 49. – С. 15–25.

7. Гриньова В. М. Аналітичне забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства / В. М. Гриньова, Л. В. Гриневич. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 254 с.

8. Дерил Норткотт Принятие инвестиционных решений / Дерил Норткотт; пер. с англ. ; под ред. А. Н. Шохина. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 248 с.
9. Інвестування : навч. посіб. / під заг. ред. докт. екон. наук, проф. В. М. Гриньової. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 320 с.
10. Інвестування : підручник / за ред. Л. О. Омелянович. – К., 2012. – 278 с.
11. Касич А. О. Розвиток інвестиційно-інноваційних процесів в Україні : джерела, оцінка, перспективи : монографія / А. О. Касич. – Кременчук : Кременчуц. міськ. друк., 2008. – 405 с.
12. Кириченко О. А. Інвестування : підручник / О. А. Кириченко, С. А. Єрохін. – К. : Знання, 2009. – 573 с.
13. Коюда В. О. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К. : Кондор, 2008. – 338 с.
14. Орлов П. А. Менеджмент качества и сертификация продукции / П. А. Орлов. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2004. – 304 с.
15. Орлов П. А. Сравнительная оценка эффективности капитальных вложений / П. А. Орлов // Экономика Украины. – 2004. – № 1(498). – С. 27–32.
16. Орлов П. А. Методический подход к ранжированию проектов реальных инвестиций по социально-экономической эффективности / П. А. Орлов, В. В. Рубан // Бизнес Информ. – 2007. – № 8. – С. 8–10.
17. Пересада А. А. Основы инвестиционной деятельности / А. А. Пересада. – К. : Либра, 1996. – 284 с.
18. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) // Голос України. – 2011. – №№ 13–14; 15–16; 17. – С. 112.
19. Пономаренко В. С. Реальне інвестування суб'єктів господарювання : навч. посіб. / В. С. Пономаренко, О. М. Ястремська. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2000. – 168 с.
20. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 50. – С. 676.
21. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.91 № 959/ХП-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – С. 377.

22. Про інвестиційну діяльність : Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 47. – С. 1321–1359.

23. Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території міста Харкова : Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 32. – С. 259.

24. Чесноков А. С. Инвестиционная стратегия и финансовые игры / А. С. Чесноков. – М. : ПАИМС, 1994. – 262 с.

25. Экономика предприятия : учеб. пособ. / под общ. ред. П. А. Орлова. – Х. : РИО ХГЭУ, 2000. – 400 с.

Додаткова

26. Афанасьев М. В. Управление проектами : навч.-метод. посіб. / М. В. Афанасьев, І. В. Гондарева. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2007. – 272 с.

27. Беренс В. Руководство по подготовке промышленных технико-экономических исследований / В. Беренс, П. М. Хавранек; пер. с англ. – М. : АОЗТ "Интерэксперт", 1995. – 344 с.

28. Воронос К. Проблемы оценки инвестиционных проектов, осуществляемых на действующем предприятии / К. Воронос // ЭКО. – 1996. – № 1.

29. Міщенко В. Я. Економіка виробничо-підприємницької діяльності : навч. посіб. / В. Я. Міщенко, П. А. Орлов, Є. Ф. Пеліхов; [за ред. Є. Ф. Пеліхова]. – К. : ІСДО, 1995. – 256 с.

30. Орлов П. А. Научно-методический подход к оцениванию экономического эффекта от экспорта энергосберегающих машин и оборудования с учетом повышения точности определения затрат на их производство и сбыт / П. А. Орлов, А. Ю. Орлова // Социальная экономика. – Х., 2013. – №1. – С. 123–130.

31. Орлов П. Совершенствование государственной амортизационной политики / П. Орлов, С. Орлов // Экономика Украины. – 2003. – № 2. – С. 32–36.

32. Реутов В. Е. Международная инвестиционная деятельность : [учеб. пособ.] / В. Е. Реутов, А. С. Горда. – Симферополь : Феникс, 2008. – 335 с.

33. Рубан В. В. Поняття ефективності інвестиційної діяльності на промислових підприємствах / В. В. Рубан // Економічна наука ХХІ століття: реалії та перспективи : зб. наук. пр. з актуальних проблем економічних

наук: у 2-х ч. Ч. 2. Наукова організація "Перспектива". – Дніпропетровськ : Видавничий дім "Гельветика", 2013. – С. 112–118.

34. Рубан В. В. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні / В. В. Рубан // Сучасні проблеми інвестиційної діяльності в Україні : Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18–19 січня 2013 р.): у 2-х ч. Ч.1. – К. : ГО "Київський економічний науковий центр", 2013. – С. 106–109.

35. Савчук В. П. Анализ и разработка инвестиционных проектов : учеб. пособ. / В. П. Савчук, С. И. Прилипко, Е. Г. Величко. – К. : Абсолют-В, 1999. – 304 с.

36. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твисс. – М. : Экономика, 1989. – 272 с.

37. Холт Р. Н. Основы финансового менеджмента / Р. Н. Холт. – М. : Дело, 1993. – 128 с.

38. Энджел Л. Как покупать акции / Л. Энджел, Б. Бойд. – М. : ПАИМС, 1992. – 352 с.

39. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : монографія / О. М. Ястремська. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 488 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
з навчальної дисципліни
"ІНВЕСТИВАННЯ"
для студентів напряму підготовки
6.030507 "Маркетинг"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Орлов Петро Аркадійович**
Рубан Вячеслав Валерійович

Відповідальний за випуск *Орлов П. А.*

Редактор *Доценко О. Г.*

Коректор *Міхно В. В.*

План 2015 р. Поз. № 59.

Підп. до друку 30.09.2015 р. Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 2,0. Обл.-вид. арк. 2,5. Тираж 100 пр. Зам. № 165.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.